

РЕЦЕНЗИЈА РУКОПИСА „Социјална анксиозност – теорије и мере” аутора др Кристине Ранђеловић

Др Кристина Ранђеловић аутор је рукописа „Социјална анксиозност – теорије и мере”, који је, превасходно, намењен истраживачима који су заинтересовани за феномен социјалне анксиозности, као и психолозима и студентима психологије. Рукопис може бити од користи при упознавању са релевантним аспектима социјалне анксиозности, али и при осмишљавању емпиријских истраживања на тему понашања људи у друштвеним контекстима који укључују процену од стране других. Ауторка наглашава важност проучавања социјалне анксиозности на обухватан начин, те отвара могућност бављења овом проблематиком из угла психологије личности, психологије индивидуалних разлика, клиничке психологије, психопатологије, социјалне и развојне психологије. Такође, др Ранђеловић указује на проблем и вредност проучавања социјалне анксиозности на нашем поднебљу.

Рукопис се састоји из пет поглавља која су осмишљена у циљу пружања неопходних теоријских, али и појединих методолошких смерница за проучавање социјалне анксиозности. Прво поглавље бави се терминолошким и концептуалним појашњењем анксиозности и социјалне анксиозности. Прецизније, у овом делу рукописа дата су важна одређења социјалне анксиозности, као и њених основних и сржних компоненти – физиолошка, афективна, когнитивна (страх од позитивне и негативне евалуације итд.) и бихејвиорална компонента. Друго поглавље посвећено је компарацији и дистинкцији социјалне анксиозности и сродних конструката, попут социјално анксиозног поремећаја, избегавајућег поремећаја личности, стидљивости и склоности ка доживљавању срама. У трећем поглављу приказани су критеријуми поделе и форме социјалне анксиозности, а све то је поткрепљено емпиријским налазима који су добијени, пре свега, из истраживања на клиничким узорцима. Четврто поглавље детаљно и темељно описује теорије и моделе социјалне анксиозности уз навођење емпиријске евиденције, али и критичког осврта. Др Ранђеловић се определила за представљање еволуционих, интерперсоналних теорија и модела, као и модела који је базиран на ревидираној Теорији осетљивости на поткрепљење.

У петом поглављу дат је преглед и детаљан опис најчешће коришћених инструмената за процену социјалне анксиозности, уз навођење психометријских карактеристика. Вредност овог поглавља огледа се у упознавању читалаца са седам упитника, што представља значајан оквир за обезбеђивање одабира адекватног инструмента што је веома важно за истраживаче у овој области.

Одабир и број библиографских јединица, наводи на закључак да је др Ранђеловић темељно и свеобухватно приступила концептуализацији и емпиријским истраживањима социјалне анксиозности. Такође, овај аспект монографије указује на актуелност и релевантност коришћене литературе. Рукопис садржи 5 аутоцитата категорије М20 и М50.

Значајан део монографије представља чињеница да је др Ранђеловић остварила оригиналан и научни допринос у емпиријском проучавању феномена социјалне анксиозности. Наиме, у одељку *Емпиријска провера модела*, приказани су резултати експерименталне студије на тему провере појединих аспеката модела социјалне анксиозности који је базиран на ревидираној Теорији осетљивости на поткрепљење, као и корелативне студије, која проширује оквире поменутог модела, осмишљених и реализованих од стране аутора ове монографије. Налази ових истраживања у значајној мери расветљавају допринос ситуационих и диспозиционих чинилаца на когнитивна и емоционална стања у оквиру социјално анксиозног феномена и пружају основу за проширење Медијационог модела социјалне анксиозности кроз увођење руминације као важног когнитивног аспекта социјалне анксиозности. Осим наведеног, у поглављу *Инструменти за мерење социјалне анксиозности* представљен је упитник који је адаптиран за потребе истраживања у Србије од стране аутора ове монографије. Реч је о Упитнику за процену вероватноће појаве и последица негативних социјалних догађаја који операционализује једну од когнитивних компоненти социјалне анксиозности – негативну пристрасност у расуђивању.

На основу увида у садржај и обим научне монографије Социјална анксиозност – теорије и мере, може се закључити да аутор на јасан, темељан и систематичан начин представља социјално анксиозни феномен и да је у питању оригиналан и научно релевантан рукопис. Стога са задовољством препоручујем Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу да прихвати рукопис доц. др Кристине Ранђеловић и одобри његово публикување.

Проф. др Бојана Димитријевић

Универзитет у Нишу,
Филозофски факултет

Ниш, 13.6. 2021.